

Uni ja unennäkö.

Suuri osa ihmiselämää kuluu näennäisesti hukkaan tilassa, jota nimitämme uneksi. Unta on usein pidetty ikävänä ja tarpeettomana ulkonaisena välttämättömyytenä, josta olisi hyvä kokonaan päästä vapaaksi ja tunnemme historiallisen esimerkin tämän kaltaisesta yrityksestä. Preussin kuninkaasta Fredrik suuresta kerrotaan, että hän oli päättänyt esiintyä tässäkin suhteessa voittajana, mutta epäonnistui kuitenkin vihdoinkin useita vuorokausia valvottuaan ja vaipui ikävän hallitusneuvottelun aikana vapauttavan unen heimoihin. Tiedämme kuitenkin, että henkisesti virkeät ihmiset voivat rajoittaa nukkumisaikansa muutamaa harvaan tuntiin vuorokaudessa, kuten esim. Martti Luther, joka nousi auringon noustessa ja teki työtä myöhään yöhön, jotavastoin laiskat ja haluttomat sekä ruumiillista työtä tekevät tarvitsevat paljon pitemmän lepo-ajan.

Mutta polttavana esiintyy kysymys, mitä uni oikeastaan on ja mistä se johtuu? Unitilaa voimme tietysti tutkia ruumiillisena ilmiönä lääketieteellisesti ja fysiologisesti, mutta saamme silloin varsin yksipuolisen ja rajoitetun käsityksen asiasta. Fysiologisena ilmiönä uni on horrostila, joka johtuu siitä, että veri virtaa pois aivoista ruumiin pintaan. Tästä seuraa, että nukkumiselle on esteenä liian suuri lämpö tai kylmyys, joka ehkäisee mainittua prosessia. Luonnontutkijat ovat koettaneet selittää unen välttämättömyyden johtuvan siitä, että ihminen päivällä kuluttaa ja myrkyttää ruumistaan, joka sitten nukkuessa palautuu entiselleen, mutta nämä päätelmät ovat kuitenkin enemmän tai vähemmän hypoteesejä, oletamuksia.

Miten lieneekään, ymmärrämme, että tämä on vain vähäinen, aivan ulkonainen puoli asiaa, ja että unen probleemi jää meille epäselväksi ja ratkaisemattomaksi, jollemme sitä tutkiessamme kohdistaisi huomiotamme myös psykologiseen, sielutieteelliseen puoleen. Teosofeina lähdemme luonnollisestikin siitä tosiseikasta, että on olemassa sekä ruumiillisia että sielullisia ilmiöitä, ja salatieteellisiin tutkimuksiin nojautumalla pääsemme sängen selvään käsitykseen unen psykologisesta puolesta. Uudenaikainen tieteellinen tutkimuskin osaksi, varsinkin professori Freudin perustama psykoanalyttinen koulu, joka tarkastaa ja erittelee unennäköä, on tällöin huomattavasti lähestynyt salatieteellistä kantaa. Tämä kanta on lyhyesti sanottuna siinä, että unitilaa on ymmärrettävä tajunnasta riippuvaiseksi, tajunnallisena tilana.

Nukkuessaan ihminen näkee unta. Se on spontaanista, hän ei voi tahdolla ohjata unennäköään, vaan hän seuraa tahdottomana itsetiedottomasti uni-kuvien vuolasta virtaa, joka täydellisellä epäjohdonmukaisuudella heittelee hänet sinne tänne. Unennäkö siis osoittaa, että ihminen nukkuessaan on siirtynyt toiseen tajunnantilaan, tilaan, joka eroaa päivätajunnallisesta tilasta siinä, että hän on kykenemätön tahdolla tietoisesti ohjaamaan toimintaansa, ja että hänen järkensä ja huomiokykynsä on kokonaan mielikuvituksen vallassa. Mutta olemmekohan tehneet sen huomion, ettemme lähimainkaan aina nukkuessamme näe unia. Puhutaanhan unettomasta nukkumisesta, jota yleensä pidetään terveellisenä ja virkistävänä. Todistaako tämä, ettei sielullista elämää aina olisikaan nukkuessamme, ettei tajunta aina olisikaan toiminnassa? Sitä se ei todista. Tajunta ei voi hävitä, tajunta on aina olemassa, se toimii nukkuessamme toisessa tilassa, tai tiloissa, vaikka vain pieni osa unielämäämme siirtyy päivätajunnalliseen muistiimme.

Voidaksemme ymmärtää tämän paremmin, täytyy meidän ottaa huomioon salatieteelliset tutkimukset. Niiden mukaanhan tiedämme, ettei ihmisen sieluelämä, hänen persoonallisuutensa lähimainkaan rajoitu siihen, mikä ilmenee päivätajunnassa, vaan on hänellä vielä koko alitajunnallinen elämänsä, sieluelämä joka tavallaan muodostaa hänen karmansa, ne sielulliset voimat, jotka hän karmallisesti on itselleen aikaisemmin luonut. Ja sitten on hänellä vielä ylitajunnallinen elämä, jumalallinen elämä, Jumalan tahto, joka on hänessä. Koko tämä puoli ihmisestä, joka vain vähäisessä määrin pääsee ilmenemään, koska huomiomme ja tietoisuutemme päivätajunnassa melkein yksinomaan on kiintynyt ulkonaiseen maailmaan, tämä vaatii myös osansa ja huomion puoleensa. Sentähden sielullisina olentoina kaipaamme, unta, sellaista tilaa, jossa saamme elää ja olla sitä, mitä sisimmässä olemme, mutta jota emme saa emmekä tahdo päivätajunnassamme olla. Sentähden tunnemme väsymystä ja tarvitsemme unta. Emme jaksaisi alituisesti olla keskittyneitä ulkonaiseen

maailmaan ja niin vaivumme uneen, nukahdamme ja tajuntamme siirtyy päivätajunnallisesta alitajunnalliseen elämään, unien maailmaan.

Unet ovat kirjavia ja monenlaisia. Tarkastaessamme unennäköä huomaamme pian erään seikan, josta jo mainitsin, että unimaailma on mielikuvituksen vapaa temmellyskenttä. Se johtuu siitä, että inhimillinen tajunta itsessään on mielikuvituksellinen. Se selittää tekemänsä havainnot fantastisella, ei todellisuutta vastaavalla tavalla, se dramatisoi mielikuvituksellaan kaikki mitä tajuntaan tulee. Tavallisissa oloissa hillitsemme tätä taipumustamme, olemme kehittäneet itsessämme tieteellistä huomiokykyä, voimme eroittaa fantastisen mielikuvan todellisesta huomiosta. Jos näemme pöydän, selitämme, että se on pöytä, emmekä pidä sitä Eifeltornina. Mutta lapsi, joka ei vielä ole tällaista huomiokykyä itsessään kehittänyt, lapsi selittää useimmiten havaintonsa mielikuvituksellaan. Hän ei voi esim. tarkasti kertoa untaan, hän selittää sen omalla fantastisella tavallaan, sillä hän elää puoleksi satujen mielikuvamaailmassa. Unimaailmassa hallitsee meitä kaikkia tämä tajuntamme mielikuvituksellisuus, sillä olemme kadottaneet hillitsemiskykymme ja järkevän huomiokykymme, jonka omistimme päivätajunnallisina olentoina. Siitä johtuu, että esim. ulkonaiset aistilliset ja ruumiilliset vaikutukset tulevat unessa dramatisoiduiksi, mielikuvituksellisesti selitetyiksi.

Tunnettu on tuo koe, joka tehtiin hajuvesipullolla, jonka tuoksua nukkuvan annettiin hengittää sisään. Kun hänet seuraavassa tuokiossa herätettiin, kertoi hän nähneensä pitkän unen, jossa oli joutunut kauniiseen puutarhaan tuntien ihanien kukkien tuoksua.

Sitten tiedämme esim. unen, jonka eräs henkilö näki hänen sänkynsä reunapuun irtaantuessa ja pudotessa hänen kaulalleen. Samassa kun tuo puu putosi, hän heräsi nähtyään pitkän sarjan unia. Hän oli unessaan elänyt Ranskan vallankumouksen aikana ja joutunut epäluulon alaiseksi ollessaan ylhäinen henkilö. Sitten hän oli joutunut vangituksi, viety tuomittavaksi ja määrätty giljotiinilla mestattavaksi. Hänet oli viety mestauslavalle ja giljotiinikirves oli pudonnut hänen kaulalleen. Silloin hän heräsi, ja olikin tullut toisella tavalla giljotinoituksi kuin oli luullut.

Näistä esimerkeistä siis selviää, miten ihminen unitilassa kadottaa niin paljon itsetietoisuudestaan, ettei ole oman itsensä herra, ja se riippuu siitä, että hän tajunnassaan siirtyy pois fyysisistä aivoista.

Mutta metafyyssillisesti ja okkultisesti tiedämme, että ihminen nukkuessaan joutuu tunteiden ja intohimojen, halujen ja himojen maailmaan. Tarkatessamme uniamme huomaammekin pian, että ne ovat kaikki tunteiden värittämiä. Voimakkaalla tunteella seuraamme uniemme eri vivahduksia.

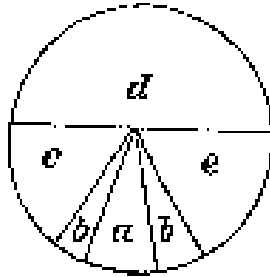
Sitten voimme myös havaita, että unissamme usein olemme jollain tapaa, paljon raaempia ja siveellisesti kehittymättömämpiä kuin päivätajunnassamme. Voimme tehdä ja tuntea sellaista, jota emme hereillä ollessamme hyväksyisi. Mutta toiselta puolen ihminen voi myös unielämässään olla paljon sivistyneempi ja parempi kuin valveilla ollessaan. Rikollista elämää viettävä esim. voi unissaan olla hyvä ja rakastavainen. Kuvaava esimerkki sellaisesta tapauksesta on tavallaan tunnetun kirjailijattaren Marie Corellin kertomus *A Strange Visitation* (Outo vierailu), jossa kerrotaan itsekkään monimiljoonanomistajan kokemuksista siirtyessään toiseen tajunnantilaan. Tämä kaikki johtuu siitä, että ihmisen erilainen sielunsisältö täytyy päästä ilmenemään ja tasapaino saavutetaan tajunnan siirtyessä unen kautta alitajunnalliseen elämään. On otettava huomioon, että kaikki ne tunteet, toivomukset ja intohimot, jotka ihminen valveilla ollessaan hillitsee, ne siirtyvät alitajuntaan ja ottavat hänet unitilassa valtoihinsa.

Sanoimme siis, että ihminen uneksiessaan on tunnemaailmassa. Se on maailma, jonka kansalainen hän muutenkin on, koska hänellä on tunteita ja haluja. Mutta unitilassa hän on kokonaan tunteittensa vallassa, tunteet häntä hallitsevat, ne vaikuttavat ikäänkuin ulkopuolelta ja nuo tunteet ovat hänen omaa sielullista sisältöään, sitä kohtaloa, sitä karmaa, jota hän on perinyt edellisestä elämästä. Voimme siis sanoa, että hän on oman itsensä vallassa.

Ihmistähän voi valvetilassakin hallita jokin voimakas tunne, joka pursuu esille. Hän voi esim. elää voimakkaassa vihassa, mustasukkaisuudessa tai ilossa ja onnessa, joka estää häntä kohdistamasta huomiotaan mihinkään muuhun. Tällöin on totuttakin sanomaan että ihminen on poissa itsestään, poissa suunniltaan. Ruotsiksi: »utom sig», saksaksi: »ausser sich», tai ranskaksi: »hors de lui». Nämä

kansanomaiset lausetavat ovat paikallaan, sillä hän on todellakin silloin hetkeksi joutunut ikäänkuin toiseen maailmaan, alitajuntansa vaikutuksen alaiseksi.

Mutta palatkaamme unikokemuksiin. Ne eivät aina ole tällaisia tunteen värittämiä, voimme joskus nähdä unia, jotka ovat niinkuin objektiivisiä kokemuksia, ulkokohtaisia havaintoja. Voimme nähdä vieraita paikkakuntia, jotka myöhemmin nähdessämme ne todellisuudessa, siten ovat meille tuttuja. Voimme nähdä ennustavia unia, tapahtumia, jotka myöhemmin toteutuvat. Tällaiset unet ovat harvinaisempia, ne ovat kokemuksia syvemmästä unitilasta, joka on kauempana päivätaajuntaa. Sitävastoin ovat ne unet, joita tavallisesti muistamme, aikaisemmin kerrottua laatua, ja näemme niitä välitilassa, jolloin olemme lähellä valvetajuntaa. Jotta tämä kävisi selvemmäksi voimme käyttää apunamme alla olevaa piirustusta:

1

Edessämme on ympyrä. Se kuvaa ihmisen tajunnallista elämää kokonaisuutena. Ympyrän keskipisteestä piirrettyä kaksi sädettä erottaa sektorin (a), se on päivätaajunta. Koko muu osa ympyrää on silloin se, jota sielutieteilijät nimittävät alitajunnaksi ja salatieteilijät ali- ja ylitajunnaksi. Halkaisijalla onkin eroitettu ylempi puoliympyrä (d), joka kuvaa ylitajuntaa, jumalallista intelligenssiä, jumalallista elämää meissä. Päivätaajunta-sektorin viereiset pienemmät sektorit (b) esittävät sitä alitajunnallista välitilaa, jossa unennäköemme tavallisesti tapahtuu. Ympyrän keskipiste kuvaa tällöin ihmisen korkeampaa minää, joka ikäänkuin yhdistää kaikki nämä eri tilat.

Syvemmän unensa viettää ihminen siinä alitajunnallisessa tilassa, jota lähinnä halkaisijaa sijaitsevat sektorit (c) esittävät. Siihen hänen tietoisuutensa siirtyy siitä välitilasta (b), jolloin hän, kuten mainitsimme on tunteittensa, oman kohtalonsa ja karmansa vallassa. Tässä syvimässä unitilassa tapahtuu se, jota nimitetään yölliseksi vaellukseksi. Ihminen vaeltaa vapaana fyysillisestä ruumiistaan toisessa maailmassa, ja voi ottaa selvää asioista. Tavalliset ihmiset eivät kylläkään kykene ottamaan selvää asioista, sillä heidän havaitsemiskykynsä on vielä hunnutettu ja epätarkka, niinkuin lapsella fyysillisellä tasolla, mutta kuta kehittyneempi ihminen on sitä selvempiä havaintoja hän voi tehdä. Kaikkien kansojen keskuudessa on kyllä puhuttu ja uskottu tähän yölliseen vaeltamiseen eli astraaliruumiissa kulkemiseen, kuten me teosofeina sanomme, mutta tiedemiehet kohauttavat olkapäitään sellaiselle ajatukselle ja pitävät sitä hulluutena. Salatieteilijälle se on tosiasia. Jokaisella ihmisellä voi kuitenkin olla objektiivisiä kokemuksia tästä maailmasta sen puhtaassa muodossa. Hän voi herätessään muistaa nähneensä ihania maisemia, tavanneensa viisaita, kehittyneitä opettaja-olentoja tai vainajia, omaisiaan ja ystäviään. Nämä kokemukset jättävät voimakkaan ihanan onnen ja ilon tunteen hänen sieluunsa, joka juuri on ominaista astraalisille kokemuksille. Tällaiset kokemukset ovat objektiivisiä ja todellisia, vaikkeivät olisikaan sitä siinä muodossa kuin ne siirtyvät muistiimme, sillä on aina otettava huomioon tajunnan mielikuvituksen sellisuus.

Sanomme siis, että tässä syvimässä unitilassa ihminen saavuttaa ulkokohtaisia kokemuksia. Hän vastaan ottaa myös vaikutteita ulkopuolisesta maailmasta osaksi, mutta myös omasta ylitajunnallisesta elämästään, jumalallisesta intelligensistä hänessä korkeamman minän välityksellä.

Voi esim. sattua, että ihminen nukkuessaan huomaa joutuneensa jonkun rakkaan ystävänsä luokse ja hämmästyty siitä, että tämä on sairas. Hän voi muistaa, että viimeksi erotessaan ystävästään oli hän vielä ollut terve. Myöhemmin herättyään hän saakin tietää, että ystävä todella on sairas.

Tämä on esimerkki vaikutuksesta ulkopuolisesta maailmasta. Kokemuksen tehnyt henkilö oli vastaanottanut unitilassa ystävänsä ajatuksen, mikä valvetilassa, hänen ollessa keskittyneenä ympäröiviin tapahtumiin, olisi ollut varsin vaikeata.

Mutta tunnemme myös unia, jotka ovat profetallista laatua. Voimme nähdä välähdyksiä tulevaisuudesta, historiallisista tapahtumista tai tapahtumista omassa elämässämme. Sitten voimme saada yleviä siveellistä neuvoja ja opetuksia, jotka henkisellemme elämällemme ovat tärkeitä. Nämä kaikki ovat kotoisin korkeammasta minästä, jumalallisesta intelligensistä joka vaikuttaa meissä, tai sitten on ajatuksen lähettänyt joku korkea, viisas mestari-olento maailmaan tai meille, ja voimme sen vastaanottaa vaikkemme itse olekaan tuossa samassa maailmassa.

Ominaista näille kokemuksille on, että muistamme ne vertauskuvien muodossa, symbooleina, jotka meidän täytyy ymmärtää ja osata ratkaista. Tämä riippuu tajuntamme mielikuvitusellisuudesta ja siitä, että kokemukset siirtyvät päivätajunnalliseen muistiimme sen alitajunnallisen tilan kautta, jossa olemme dramatisoivan mielikuvituksen vallassa. Siis samoin kuin selitämme ulkonaisen ruumiillisen vaikutuksen unitajunnassamme jollain fantastisella tavalla, joka on ikäänkuin vertauskuvaa todellisuudesta, samoin nämä välähdykset korkeammista maailmoistakin saavat vertauskuvallisen muodon. Täten avautuu meille laaja, erittäin mielenkiintoinen tutkimusala, unisymbolien tulkitseminen, johon arvoisat tieteelliset psykoanalysoijamme ovatkin ahkeruudella antautuneet. Mitkään unikirjat eivät tietysti ole luotettavia unien selittäjiä, koska unisymbolit ovat yleensä yksilöllistä laatua ja lisäksi riippuvaisia siitä miltä tasolta uni on kotoisin.

Ottakaamme esimerkkinä sellaisesta vertauskuvasta, joka voi merkitä useampaa eri asiaa, tuo vanha symboli: käärme. Sanotaan, että käärme merkitsee pahaa. Tavallaan tämä on totta, sillä jos unemme on johtunut ruumiillisesta seikasta, alemmasta minästä, se merkitsee sukupuolisuutta. Voimme myös nähdä sellaisen unen, että tahdomme ottaa käärmeen itsestämme esim. kädestämme ja tunnemme tyydytystä voidessamme sen tehdä, vaikkemme lainkaan käärmettä pelkäisikään. Tällöin se merkitsee ylpeyttä, joka meidän on poistettava itsestämme.

Edelleen voimme nähdä käärmeen, jolla on kruunu päässä ja puhuu viisaita sanoja, kuvaten korkeampaa minää, tai käärmeen, joka nostettiin korvessa ja paransi, tai sitten voimme nähdä sen käärmeen, joka puree itseään pyrstöstä ja on ikuisuuden vertauskuva. Huomaamme näistä vertauskuvista, että ne pitävät yhtä vanhojen salatieteellisten kirjojen käyttämien symbolien kanssa.

Kysymme vielä, missä suhteessa unielämä on henkiseen kehitykseen, millaista on korkeampi, okkultinen unielämä. Voimme oikeastaan erottaa siinä kaksi eri puolta. Olemme paljon kuulleet puhuttavan tietäjistä ja poppamiehistä vielä kansojen keskuudessa. Heidän unielämänsä on tavallaan kehittyneempää, sillä he voivat nukkuessaan säilyttää itsetietoisuutensa ja muistikykynsä liikkua astraaliruumiissa ja ottaa selvää erilaisista asioista. He voivat lisäksi vaivuttaa itseään uneen milloin haluavat.

Ensimmäinen askel tällaiseen tilaan on siinä, että ihminen nukkuessaan tietää näkevänsä unta. Kohdistamalla huomionsa ja keskittämällä ajatuksiaan tähän seikkaan esim. joka ilta ennenkuin vaipuu uneen, voi hän vähitellen saavuttaa yhä suuremman itsetietoisuuden unielämässään.

Mutta todellinen korkeampi unielämä on kaukana tällaisesta. Se perustuu henkiseen elämään, siihen, että ihminen oppii keskittymään kokonaan jumalalliseen elämään, hengen ylitajunnalliseen maailmaan, Jumalaan ja kuolee omasta persoonallisesta itsestään, persoonallisen elämän suruista ja iloista. Silloin hänelle muodostuu uusi ihminen unimaailmaankin, hänen unielämänsä muodostuu taivaalliseksi rauhaksi ja riemuksi, sillä untahan nimitetään kuoleman nuoremmaksi veljeksi ja kuolema on aina myös ylösnousemusta. Sanoohan Paavalikin, että kun tulee se, mikä on täydellistä, katoaa se, mikä on epätäydellistä.

*Pekka Ervastian 1916 pidetystä esitelmäsarjasta tehtyjen
muistiinpanojen nojalla kirj.*

E. K.